

بررسی تطبیقی قانون کار با قواعد حقوقی کار در اسلام

مهدی محمدخانی

www.ketab.ir

سرشناسه	:	محمدخانی، مهدی-
عنوان و نام پدیدآور	:	بررسی تطبیقی قانون کار با قواعد حقوقی کار در اسلام / مهدی محمدخانی
مشخصات نشر	:	نشر طاهری / ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	:	۱۴۷ ص
شابک	:	۷-۴-۲۰۹۹۷۰۶۰۰-۹۷۸-۱۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه،
موضوع	:	قوانین و مقررات (فقه) کار
موضوع	:	Labor laws and legislation (Islamic law)
موضوع	:	کار - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	:	Labor laws and legislation -- Iran
موضوع	:	اسلام و کار و کارگری
موضوع	:	Labor -- Religious aspects -- Islam
موضوع	:	کار و کارگری
موضوع	:	Labor
رده‌بندی کنگره	:	BP ۶/۱۹۸/۱۴۳۳۹۱
رده‌بندی دیویی	:	۲۹۷.۷۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۰۱۶۱

نام اثر	:	بررسی تطبیقی قانون کار با قواعد حقوقی کار در اسلام
نام مؤلف	:	مهدی محمدخانی
ترافیس	:	صدیقه قلیار
نشر	:	انتشارات طاهری
قطع	:	وزیری
چاپ	:	پیشگام
نوبت چاپ	:	اول / ۱۳۹۶
شمارگان	:	۵۰۰ نسخه
قیمت	:	۱۲۰۰۰ تومان
شابک	:	۷-۴-۲۰۹۹۷۰۶۰۰-۹۷۸

۱	مقدمه
۳	فصل اول: کار در اسلام
۳	۱-۱- کار در لغت
۴	۱-۲- کار از دید قرآن
۴	۱- عمل
۴	۲- کسب
۴	۳- سعی
۴	۴- جهد
۴	۵- فعل انجام دادن
۵	۶- شغل
۵	۷- صنع
۵	۱-۳- کار از منظر نهج البلاغه
۵	۱- برترین کارها
۵	۲- پرهیز از کارهای ناپسند
۶	۳- تقسیم‌بندی مشاغل
۶	۴- امروز و فردا نکردن در کار
۷	۵- تشویق به کار
۷	۶- خلوص در عمل
۷	۷- پرهیز از کار زیاد
۷	۸- تنوع‌بخشی در محیط کار
۷	۹- پرهیز از اجبار در کار
۸	۱۰- سستی در کار
۸	۱۱- مذمت بیکاری
۸	۱-۴- کار و تلاش هماهنگی با نظام خلقت
۱۲	۱-۵- کار حلال و حرام

- ۱- کسب حرام و آثار آن ۱۳
- ۲- آثار لقمه حرام ۱۶
- الف- کم ارزش شدن نماز ۱۶
- ب- سنگدلی و قساوت قلب ۱۷
- ج- مشمول لعنت فرشتگان ۱۸
- د- ساخت بنای عبادت روی ماسه‌های روان ۱۸
- ه- عبادت‌هایی که برای آن عذاب می‌نویسند ۱۹
- و- محرومیت از دوستی امام علی ۲۰
- ز- ورود حرام‌خوار به بهشت ممنوع ۲۰
- ح- حرام‌خوار محروم از دیدار و کوثر و شفاعت ۲۰
- ۳- تشویق به کسب حلال و آثار آن ۲۰
- الف: طلب حلال در قرآن ۲۱
- ب: توازن نیازهای مادی و معنوی ۲۱
- ج: کسب حلال، وسیله سعادت ۲۲
- د: اهمیت طلب حلال در احادیث ۲۳
- ه: تلاش اقتصادی در سیره ائمه اطهار (علیهم‌السلام) ۲۳
- ۴- آثار طلب حلال ۲۴
- الف: آموزش گناهان ۲۴
- ب: رفاه خانواده ۲۴
- ۶-۱- سربرار نبودن ۲۵
- ۷-۱- نظام کار در اسلام ۲۶
- جایگاه کارگر در اسلام ۲۷
- ۸-۱- حقوق کارگر در اسلام ۲۷
- ۱- تعیین مزد قبل از کار ۲۷
- ۲- توافق در کار ۲۸
- ۳- شتاب در پرداخت مزد ۲۹
- ۴- نکوهش در ندادن حق کارگر ۲۹
- ۵- لزوم رسیدگی به کارگر پس از ازار کارافتادگی ۲۹
- نکات اخلاقی ۳۰
- ۹-۱- حقوق کارفرما در اسلام ۳۰
- ۱- لزوم امانت‌داری کارگر ۳۱

۳۲	۲- توانایی کارگر جهت انجام کار
۳۳	۳- داشتن دانش و تخصص جهت انجام کار
۳۵	فصل دوم: بررسی حقوق کار در ایران
۳۵	۱-۲- پیشینه حقوق کار در ایران
۳۶	۲-۲- تاریخچه قانون کار در ایران
۳۹	۲-۳- مراحل تکوین قانون کار جمهوری اسلامی ایران
۴۱	ایرادات شورای نگهبان به قانون کار در مراحل تصویب
۴۲	۲-۴- منابع حقوق کار
۴۲	۱- منابع داخلی
۴۳	۲- منابع بین‌المللی کار
۴۳	۲-۵- قانون کار در ایران
۴۶	۲-۶- قرارداد کار تابع عقد اجاره
۴۶	۱- اجاره در لغت
۴۷	۲- مفهوم حقوقی اجاره
۴۷	۳- تعریف اجاره در فقه امامیه
۴۸	۴- شرایط انعقاد عقد اجاره اشخاص
۴۸	الف) اهلیت اجیر
۴۹	ب) تعیین منفعت
۵۰	ج) تعیین اجرت
۵۰	۵- انواع اجیر
۵۰	۲-۷- تارسایی‌های قانون فعلی کار و اصلاحات لازم
۵۱	مهم‌ترین ایرادات وارده به قانون کار عبارتند از:
۵۱	۱- نامشخص بودن میزان دخالت دولت در قانون کار
۵۱	۲- انتظارات مبهم از مواد قانون کار
۵۱	۳- قراردادها
۵۲	۴- عدم وجود تشکلهای کارگری فعال
۵۲	۵- عدم بازبینی و تجدیدنظر در الفاظ حقوقی موجود در متن قانون کار
۵۳	۶- عدم پیش‌بینی سازمان متولی اصلاحات فرهنگی در قانون کار
۵۳	۲-۸- ویژگی‌های حقوق کار

فصل سوم: مقایسه قانون کار با قواعد حقوقی کار در اسلام.....	۵۵
۱-۳- رویکرد فقه اسلامی به روابط کار.....	۵۵
۲-۳- نتایج اصل آزادی قراردادهای.....	۵۶
الف- آیه اول سوره مائده.....	۵۷
ب- آیه شریفه تجارت عن تراض.....	۵۸
۳-۳- اقسام قراردادهای کار در نظام اقتصاد اسلامی.....	۵۹
۱- اجاره.....	۶۰
۲- مضاربه.....	۶۰
۳- مزارعه.....	۶۱
۴- مساقات.....	۶۱
۵- شرکت.....	۶۱
۶- جعاله.....	۶۲
۳-۴- شغل‌های حرام از منظر فقه اسلامی.....	۶۲
۳-۵- رابطه حقوق کار و فقه.....	۶۴
فصل چهارم: ارائه منشور اخلاقی کار در اسلام.....	۷۳
۱-۴- نگاه اخلاقی اسلام به کار.....	۷۳
۲-۴- توجه به ارزش‌های مادی و معنوی در منشور کار اسلامی.....	۷۴
۱- اخلاص در کار.....	۷۴
۲- گسترش فرهنگ اخوت و برادری بین کارگر و کارفرما.....	۷۵
۳- تقسیم‌کار عادلانه.....	۷۵
۴- داشتن ملاک و معیار در انتخاب شغل و کار.....	۷۶
۵- منفور بودن بیکاری.....	۷۷
۶- حقوق کارگر.....	۷۷
۷- اشتغال زنان.....	۷۹
۸- نظم و وقت‌شناسی.....	۸۱
۹- اتقان در کار.....	۸۱
۳-۴- پیشنهاد عملی جهت اصلاح اخلاق حرفه‌ای کار در اسلام.....	۸۲
۴-۴- نتیجه.....	۸۳
۴-۵- منشور اسلامی کار.....	۸۴

۸۴.....	۱-کارمندان.....
۸۵.....	۲-کارفرمایان.....
۸۷.....	منابع.....
۹۱.....	ضمائم.....
۹۳.....	متن کامل قانون کار.....
۹۵.....	قانون کار.....

www.ketab.ir

مقدمه

در دوران جاهلیت سرمایه‌داران بزرگ و بزرگان قبیله با کبر و غرور، خون کارگران و بردگان را می‌مکیدند و استثمار می‌نمودند، اما اسلام آمد و چنین نظام‌های مستبدانه را از بین برد. خداوند در قرآن می‌فرماید: هر کس در گروهی کار خود است و برای او چیزی جز حاصل کار و تلاش نخواهد بود. در آخرت نیز پاداش یا عقاب به واسطه کار و اعمالی که انسان در این دنیا انجام می‌دهد به او اعطا می‌گردد. کار و کوشش در اسلام حکم عبادت را دارد. اسلام هدف از کار را علاوه بر فوائد اقتصادی، ساختن انسان و تهذیب اخلاق او می‌داند و نگاه این دین فقط کسب سود و درآمد نمی‌باشد. در روایات معصومین (ع) به داشتن صداقت در کارها، انجام کارها از روی حسن و خرد، آگاهی در انتخاب کار، تقسیم کار، اتقان و محکم کاری، آینده‌نگری، منظم بودن در کار، نیمت شمردن فرصت‌ها، توکل به خدا و کسب رضای الهی تأکید فراوان شده است.

در نوشتار حاضر ابتدا مقوله کار از منظر اسلام بررسی می‌گردد و به جایگاه کار، کارگر و کارفرما و حقوق متقابل کارگر و کارفرما از منظر اسلام اشاره می‌شود. در ادامه تاریخچه قانون کار، مراحل تصویب و ایرادات شورای نگهبان به قانون کار، ماهیت و منابع داخلی و خارجی حقوق کار و بحث اجاره اشخاص مورد بررسی قرار می‌گیرد و در ادامه، به مقایسه حقوق کار با قواعد فقهی کار در اسلام و به بررسی مبانی رویکرد فقه به قانون کار پرداخته می‌شود. در خاتمه نیز ضمن بیان انواع قراردادهای کار در نظام اقتصادی اسلام، ماده ۱۰ قانون مدنی (اصل آزادی قراردادها) با قواعد فقهی مرتبط بررسی شده و نارسایی‌های قانون کار و اصلاحات مورد نیاز ذکر می‌گردد. در این نوشتار سعی بر این بوده که از نتایج حاصله منشور اخلاقی کار در اسلام، در راستای بهره‌مندی کارگران و کارفرمایان مطابق با ارزش‌ها و الگوهای اسلامی ارائه گردد.